

CÔNG TÁC BẢO ĐẢM QUÂN Y CHO LỰC LƯỢNG VŨ TRANG LIÊN BANG NGA TRONG ĐẠI DỊCH COVID-19

PHẠM XUÂN NINH - *Lược dịch*

TÓM TẮT: Tháng 3/2020, trường hợp nhiễm SARS-CoV-2 đầu tiên được ghi nhận trong Lực lượng vũ trang Liên bang Nga. Đến hết năm 2020, lực lượng này ghi nhận 38.300 trường hợp mắc (với 34 người tử vong). Để phòng, chống đại dịch COVID-19 hiệu quả, Bộ Quốc phòng Nga đã thành lập các cơ quan chỉ đạo phòng, chống dịch COVID-19 từ cấp Bộ Quốc phòng đến các đơn vị; đồng thời huy động sức mạnh của cả các bộ, ngành trung ương vào công tác phòng, chống dịch trong quân đội. Tổng cục Quân y Nga đã sử dụng 136 bệnh viện (18.500 nhân viên quân y và 12.900 giường bệnh) tham gia điều trị bệnh nhân COVID-19; thành lập 50 đội phòng, chống dịch cơ động và 33 phòng xét nghiệm PCR khẳng định nhiễm SARS-CoV-2; huy động 46 nhà nghỉ dưỡng (với 17.000 giường) điều trị phục hồi sức khỏe quân nhân sau khi khỏi bệnh. Cùng với nhiều giải pháp đồng bộ khác, công tác phòng, chống đại dịch COVID-19 trong Quân đội Liên bang Nga đã thu được những kết quả rõ rệt. Chúng tôi giới thiệu một số nét chính trong bài viết của tiến sĩ Trishkin D.V về công tác bảo đảm quân y cho Lực lượng vũ trang Liên bang Nga trong đại dịch COVID-19, đăng trên Tạp chí Y học Quân sự Liên bang Nga, tháng 01/2021.

Từ khóa: Bảo đảm quân y, lực lượng vũ trang, sẵn sàng chiến đấu.

ABSTRACT: In March 2020, the first case of SARS-CoV-2 infection was recorded in the Armed Forces of the Russian Federation. By the end of 2020, this force recorded 38,300 cases (with 34 deaths). To effectively prevent and control the COVID-19 pandemic, the Russian Ministry of Defense has established a steering committee for COVID-19 prevention and control from the central level to units and mobilized the strength of central ministries and branches on the epidemic prevention and control in the army. The General Department of Military Medicine of Russia has used 136 hospitals (18,500 military medical personnel and 12,900 hospital beds) to treat COVID-19 patients; established 50 mobile epidemic prevention and control teams and 33 PCR laboratories confirming SARS-CoV-2 infection; mobilized 46 sanatoriums (with 17,000 beds) to treat and restore soldiers' health after discharge from the hospital. Along with many other synchronous solutions, the activities of prevention and control of the COVID-19 pandemic in the Russian Federation Army have achieved remarkable results. We introduced some main features of Dr. Trishkin D.V. article on ensuring military medicine for the Armed Forces of the Russian Federation during the COVID-19 pandemic, published in the Journal of Military Medicine of the Russian Federation, January 2021.

Keywords: Ensuring military medicine, armed forces, ready for battle

Chịu trách nhiệm nội dung: Phạm Xuân Ninh, Email: xuanninh.dr@gmail.com

Đại dịch COVID-19 xuất hiện và diễn biến hết sức phức tạp đã gây ảnh hưởng nghiêm trọng đến đời sống, sức khỏe con người và nền kinh tế toàn cầu. Loài người phải đối mặt với một loại virus vô cùng nguy hiểm do tính chất lây lan nhanh qua đường hô hấp, tỉ lệ tử vong cao và khả năng tạo ra các biến chủng mới phức tạp. Ngày 17/3/2020, Bộ Quốc phòng Liên bang Nga đã phê duyệt kế hoạch phòng, chống dịch COVID-19 trong Lực lượng vũ trang (LLVT) Liên bang. Tổng cục Quân y LLVT Liên bang Nga đã ban hành “Hướng dẫn về chẩn đoán và điều trị bệnh nhân nhiễm virus SARS-CoV-2”.

Ngành Quân y LLVT Liên bang Nga là một phần không thể tách rời của hệ thống y tế toàn Liên bang. Nhiệm vụ chủ yếu của ngành Quân y LLVT Liên bang Nga là giữ gìn, củng cố và nâng cao sức khỏe cho các quân nhân phục vụ trong LLVT Liên bang, các cựu chiến binh và thân nhân với số lượng trên 4 triệu người. Ngày 26/3/2020, Liên bang Nga ghi nhận trường hợp đầu tiên bị nhiễm SARS-CoV-2 trong quân đội. Đến tháng 10/2020, dịch COVID-19 bắt đầu tăng nhanh trong toàn quân, số bệnh nhân COVID-19 nhập viện hơn 200 người/ngày, cao điểm lên tới hơn 330 người/ngày. Dịch COVID-19 lây lan nhanh trong các đơn vị quân đội chủ yếu do các quân nhân ăn, ở, làm việc và sinh

hoạt tập trung. Hơn nữa, ở nước Nga, tháng 10 rất giá lạnh, là mùa của dịch viêm đường hô hấp cấp và dịch cúm.

Theo thông báo của Bộ Quốc phòng Nga, số nhiễm SARS-CoV-2 năm 2020 trong quân đội là 29.000 quân nhân tại ngũ và 9.300 giáo viên (sĩ quan) và học viên các học viện quân sự; với 34 trường hợp tử vong (chủ yếu do có các bệnh mạn tính, bệnh nền như đái tháo đường, tăng huyết áp, béo phì...). Tỷ lệ tử vong do COVID-19 trong Quân đội Nga thấp hơn 15 lần so với dân sự. Tuy nhiên, các cơ sở quân y trong cả nước bị quá tải do những bệnh nhân nhập viện không chỉ bao gồm các quân nhân, mà còn các đối tượng khác như người nhà quân nhân (bố, mẹ, vợ, con), các cựu chiến binh và cả các đối tượng dân sự. Số giường bệnh dành cho bệnh nhân COVID-19 trong các cơ sở quân y là 8,6 nghìn giường. Do số bệnh nhân tăng nhanh, các bệnh viện quân y phải huy động thêm số giường bệnh lên tới 12.900 giường, quá tải 34%.

Do tính chất nguy hiểm của đại dịch và đứng trước sự lây lan nhanh chóng của SARS-CoV-2, Bộ Quốc phòng Nga đã thành lập Bộ Tham mưu về phòng chống sự lây lan của virus SARS-CoV-2 vào Quân đội dưới sự chỉ đạo của Thứ trưởng thứ nhất Bộ Quốc phòng Liên bang Nga. Ngành Quân y Liên bang thành lập Ban Chỉ đạo phòng, chống dịch COVID-19 cấp cao nhất do Tổng cục trưởng Tổng cục Quân y Nga làm Trưởng ban; các thành viên gồm đại diện lãnh đạo các bộ, ngành trung ương, lãnh đạo thành phố Moskva, lãnh đạo các bệnh viện trung ương quân đội, Cơ quan Liên bang Nga về giám sát trong lĩnh vực bảo vệ quyền lợi người tiêu dùng và an sinh con người. Nhiệm vụ chủ yếu của Ban Chỉ đạo là huy động sức mạnh của các bộ, ngành trung ương vào công tác phòng, chống và ngăn chặn sự lan truyền của dịch bệnh; triển khai các trung tâm xét nghiệm người nhiễm virus, các bệnh viện tuyến trung ương và bệnh viện dã chiến để thu dung, điều trị bệnh nhân COVID-19 (đặc biệt là những quân nhân đến từ vùng không an toàn), các nhà nghỉ dưỡng - điều dưỡng của quân đội để phục hồi sức khỏe cho bệnh nhân sau khi khỏi bệnh. Ngoài ra, các quân khu, quân đoàn, quân binh chủng và hạm đội đều thành lập các ban chỉ đạo phòng, chống dịch nhằm khống chế dịch tại địa bàn đơn vị đóng quân.

Tổng cục Quân y Nga đã huy động 136 bệnh viện (với 18.500 nhân viên quân y và 12.900 giường bệnh) tham gia vào điều trị bệnh nhân COVID-19. Những quân nhân bị nhiễm virus SARS-CoV-2 ở vùng không có bệnh viện quân y được giới thiệu đến các cơ sở dân y để điều trị. Trong thời gian dịch COVID-19 diễn ra nghiêm trọng, các nhà nghỉ dưỡng ngừng tiếp nhận các quân nhân đến an dưỡng và dành 17.000 giường tại 46 nhà an dưỡng

cho điều trị bệnh nhân COVID-19. Ngành Quân y thành lập 50 đội phòng, chống dịch cơ động và 33 phòng xét nghiệm PCR phục vụ chẩn đoán SARS-CoV-2. Do dịch COVID-19 lây lan nhanh chóng và diễn biến phức tạp, ngành Quân y Liên bang Nga đã tăng cường lực lượng và phương tiện đặc biệt để giúp đỡ các nước gặp khó khăn với dịch COVID-19 như Italia (8 đội chống dịch), Serbia (8 đội), Kirgixtan (6 đội) và Kazaxtan (2 đội). Ngành Quân y Liên bang Nga còn thành lập 7 bệnh viện đa khoa cơ động (mỗi bệnh viện 100 giường) để thu dung điều trị những bệnh nhân COVID-19 là dân thường. Các bệnh viện này được trang bị những phương tiện chẩn đoán và điều trị hiện đại, cung cấp đủ thuốc điều trị cho bệnh nhân COVID-19.

Đứng trước nguy cơ lan truyền của dịch COVID-19, Chính phủ Nga đã có Nghị định số 649 (tháng 4/2020) cho phép xây dựng 16 trung tâm điều trị bệnh truyền nhiễm tại các bệnh viện quân y (với 1.600 giường và 2.000 nhân viên quân y). Những nhân viên quân y này được đào tạo nâng cao về chẩn đoán và điều trị COVID-19 tại Học viện Quân y Kirov. Các trung tâm điều trị bệnh truyền nhiễm được trang bị các phương tiện chẩn đoán và điều trị hiện đại (máy chụp cắt lớp vi tính, máy thông khí phổi nhân tạo, máy chẩn đoán bằng siêu âm màu Doppler, các phương tiện hồi sức cấp cứu, phương tiện chẩn đoán và tư vấn từ xa). Các trung tâm điều trị bệnh truyền nhiễm thường xuyên được trang bị đầy đủ vật tư y tế, thuốc men để bảo đảm hoạt động phòng chống COVID-19 có hiệu quả (quần áo bảo hộ, mũ, kính bảo hộ che mặt, khẩu trang y tế, găng tay y tế, mặt nạ, nhiệt kế, các test chẩn đoán PCR...). Kể từ đầu vụ dịch đến cuối năm 2020, Tổng cục Quân y Nga đã đầu tư hơn 5,6 tỉ rúp mua trang thiết bị phục vụ công tác phòng, chống dịch COVID-19. Quân đội đã điều 10 chuyến bay quân sự để vận chuyển các trang thiết bị, vật tư y tế đến các bệnh viện quân y và các trung tâm điều trị bệnh nhân COVID-19. Năm 2020, các trung tâm đã điều trị cho 8.100 bệnh nhân COVID-19 (gồm 4.500 quân nhân và 3.600 người dân). Những quân nhân bị COVID-19 thể nặng và nặng vừa được chuyển đến các nhà an dưỡng quân đội để phục hồi sức khỏe sau khi điều trị tại bệnh viện. Tại các nhà an dưỡng quân đội, bệnh nhân tiếp tục được điều trị duy trì sức khỏe và tập các bài tập phục hồi sức khỏe (thể dục chữa bệnh, vật lý trị liệu, tắm bùn, mát-xa, đi bộ, liệu pháp oxy cao áp...).

Để ngăn ngừa dịch COVID-19 lây lan trong cộng đồng, ngoài việc đầu tư trang thiết bị, vật tư y tế và thuốc men, ngành quân y Nga đã tổ chức các lớp đào tạo nâng cao chuyên môn tại Học viện Quân y Kirov và các cơ sở quân y thuộc các quân khu. Đối với các bệnh viện quân y, các bác sĩ, y tá và điều dưỡng được huấn luyện nâng cao năng lực các

chuyên ngành bệnh truyền nhiễm, gây mê, hồi sức, tim mạch và chẩn đoán hình ảnh. Các bác sĩ và y tá tại các khoa truyền nhiễm, nơi điều trị bệnh nhân COVID-19, được huấn luyện bổ sung về “điều trị tích cực bệnh nhân COVID-19”, “Đặc điểm thông khí phổi nhân tạo ở bệnh nhân COVID-19”, “Công tác điều dưỡng và dự phòng nhiễm trùng do virus SARS-CoV-2”. Trong thời gian xảy ra đại dịch, ngành Quân y Liên bang Nga đã đào tạo, huấn luyện nâng cao năng lực chuyên môn cho 21.000 cán bộ quân y về phòng chống dịch COVID-19 và các bệnh truyền nhiễm khác, như sốt xuất huyết, bệnh Ebola... Ngoài ra, ngành Quân y Liên bang Nga còn đào tạo, huấn luyện nâng cao năng lực chuyên môn cho các bác sĩ dân y làm việc tại khoa truyền nhiễm của các bệnh viện khu vực.

Năm 2021, các cơ sở quân y Liên bang Nga sử dụng phương pháp điều trị bệnh nhân COVID-19 bằng huyết tương của người hiến và của người bị COVID-19 đã khỏi bệnh. Phương pháp này được đánh giá là hướng đi tốt và tiếp tục được nghiên cứu tại Viện Nghiên cứu thử nghiệm về y học quân sự và tại Học viện Quân y Kirov, nhằm nâng cao hiệu quả điều trị, hạn chế số ca tử vong do COVID-19. Cũng trong thời gian này, ngành Quân y Liên bang Nga sử dụng 2 loại thuốc điều trị COVID-19 cho thấy hiệu quả cao là Avifavir và Remdesivir. Avifavir là thuốc điều trị COVID-19 đầu tiên được Bộ Y tế Liên bang Nga cấp phép ở quốc gia này vào tháng 5/2020. Remdesivir được FDA (Hoa Kỳ) phê duyệt khẩn cấp để điều trị COVID-19 từ tháng 10/2020. Việc đưa thuốc Avifavir và Remdesivir vào điều trị đã giúp ngành Quân y Liên bang Nga cứu sống nhiều ca bệnh COVID-19 nặng, với thời gian hồi phục nhanh hơn.

Nhằm huy động trí tuệ và kinh nghiệm phòng chống dịch COVID-19, năm 2020, ngành Quân y Nga đã tổ chức 41 cuộc hội thảo trực tuyến quốc tế, với sự tham gia của nhiều nhà khoa học thuộc nhiều quốc gia trên thế giới, như Pháp, Hoa Kỳ, Trung Quốc, Việt Nam, Belarus, Kazakhstan, Uzbekistan, Armenia, Tajikistan, Kyrgystan... Bộ Y tế Nga cũng đã tổ chức 20 cuộc hội thảo trực tuyến liên ngành nhằm huy động sự tham gia của các bộ, ngành vào công tác phòng chống dịch COVID-19. Trong điều kiện dịch bệnh COVID-19 lây lan trong cộng đồng, ngành Quân y Liên bang Nga đã sử dụng phương pháp tư vấn trực tuyến dành cho quân nhân, gia đình quân nhân có nguy cơ hoặc đang mắc bệnh COVID-19. Các chuyên gia của Tổng cục Quân y Nga và Học viện Quân y Kirov thường xuyên tư vấn về các phương pháp phòng chống lây nhiễm SARS-CoV-2. Học viện Quân y Kirov tổ chức bộ phận tiếp nhận tư vấn qua điện thoại 24/24 giờ. Các chuyên gia của Học viện Quân y Kirov giải đáp cho các bác sĩ tuyến quân khu về chiến thuật thu dung bệnh nhân,

các phương pháp lấy mẫu, chẩn đoán và điều trị COVID-19; giải đáp cho các quân nhân, gia đình quân nhân và cựu chiến binh về các biện pháp dự phòng COVID-19 (tiêm vắc-xin, đeo khẩu trang, không tụ tập đông người...) và các biện pháp xử trí khi bị nhiễm virus SARS-CoV-2. Các chuyên gia tư vấn cho mọi đối tượng (quân và dân) về lối sống lành mạnh, ăn uống hợp lý và vận động để tránh béo phì, không hút thuốc, không lạm dụng rượu, tránh xa ma túy.

Một vấn đề quan trọng trong công tác bảo đảm quân y khi dịch COVID-19 xảy ra là bảo đảm hiệu quả hệ thống chuyển thương từ đơn vị đến các cơ sở quân y. Với những đơn vị đóng quân gần các cơ sở quân y, quân nhân nhiễm SARS-CoV-2 được đưa đến bệnh viện bằng xe cứu thương. Với những đơn vị đóng quân xa trung tâm, đặc biệt ở vùng núi, hải đảo, những nơi xe cứu thương không đến được, quân nhân nhiễm SARS-CoV-2 được đưa đến bệnh viện bằng máy bay cứu thương và trực thăng có trang bị phương tiện cứu chữa. Các phương tiện hàng không có tính ưu việt là vận chuyển bệnh nhân nhanh chóng, kịp thời đến các cơ sở điều trị. Năm 2020, ngành Quân y Liên bang Nga đã sử dụng hơn 300 chuyến bay vận chuyển bệnh nhân từ những điểm xa xôi, hẻo lánh và từ lãnh thổ nước ngoài về các cơ sở điều trị bệnh nhân COVID-19.

Nhìn chung, công tác bảo đảm quân y cho LLVT Liên bang Nga trong điều kiện xảy ra dịch COVID-19 đã tập trung vào một số nhiệm vụ chính sau đây:

- Bảo đảm khả năng cơ động và sẵn sàng chiến đấu cao của lực lượng quân y khi thực hiện nhiệm vụ trong điều kiện xảy ra dịch COVID-19; hoàn thiện về cơ cấu, tổ chức và bảo đảm cứu chữa bệnh nhân với hiệu quả cao.

- Tăng cường thực hiện có hiệu quả các biện pháp bảo đảm quân y có hiệu quả, nhằm giữ gìn và nâng cao sức khỏe cho mọi quân nhân.

- Chú trọng công tác phục hồi sức khỏe cho quân nhân tại các nhà nghỉ dưỡng và điều dưỡng quân đội.

- Bảo đảm đủ cơ sở thuốc, trang thiết bị, vật tư y tế, nhằm thực hiện tốt công tác bảo đảm quân y cho LLVT Liên bang Nga trong mọi tình huống.

- Biên chế đồng bộ cán bộ quân y có trình độ chuyên môn cao cho các đơn vị quân y từ trung ương đến tuyến cơ sở.

- Tăng cường các hoạt động huấn luyện, đào tạo, nghiên cứu khoa học, ứng dụng những thành tựu mới vào thực tiễn y học quân sự.

- Hoàn thiện cơ sở vật chất kĩ thuật cho các bệnh viện quân y và các đơn vị quân y tuyến đơn vị. □